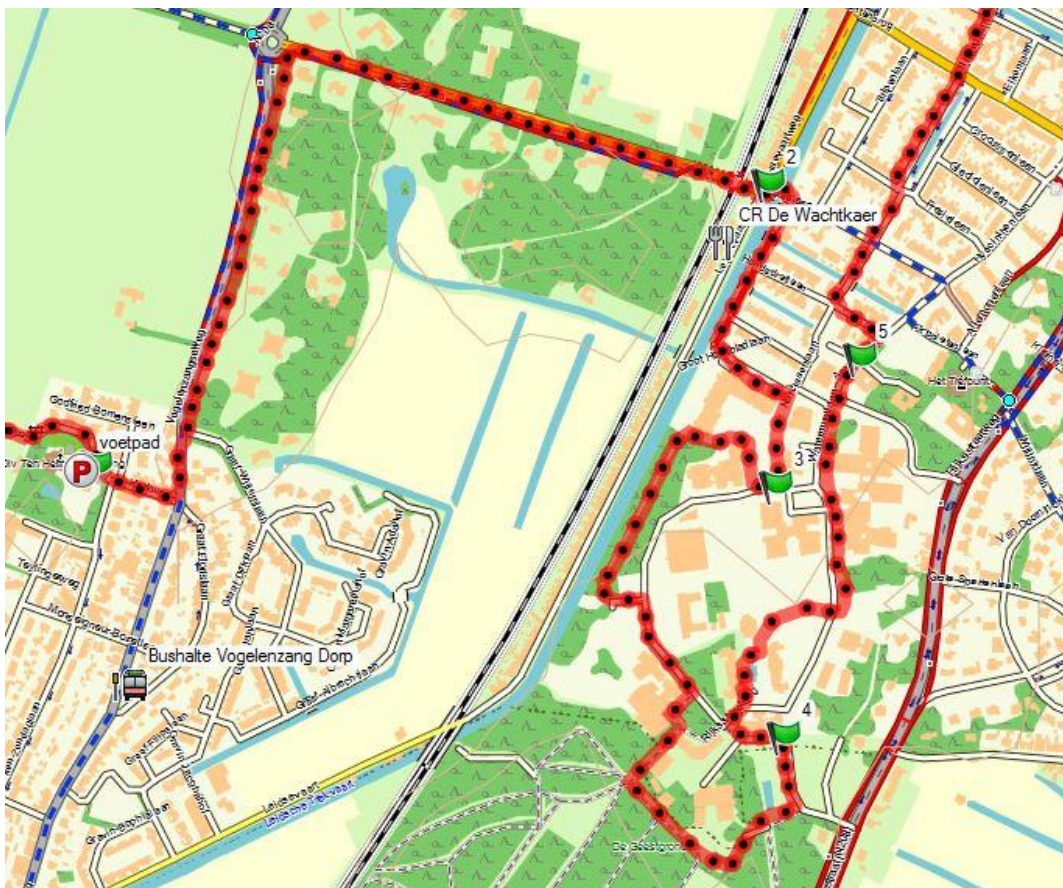

Te gek om los te lopen Vogelenzang

Auteur: Rutger Burgers

Vogelenzang

Psychiatrisch ziekenhuis Vogelenzang is vergeleken met de andere gestichten in het boekje 'Te gek om los te lopen' tamelijk jong. Het voormalige landgoed werd in 1924 door de 'Vereeniging tot Christelijke verzorging van Krankzinnigen en Zenuwlijders' aangekocht. De gebouwen en het terrein ademen de sfeer uit van de destijds moderne Amsterdamse School. Na een aanloopje vanuit het dorp kun je de markante gebouwen van alle kanten bekijken. De tocht gaat dan via een reeks landgoederen over de geestgronden. Het uitstapje naar de Amsterdamse Waterleidingduinen is kort, maar biedt genoeg tijd om groot 'wild' te zien. Vanaf Huis te Vogelenzang loop je een kerkpad terug naar het dorp. Voelt als een finale!

Routebeschrijving

1 Je staat met je rug naar de RK kerk en loopt het plein af rechtdoor de Kerkweg in tot de Vogelenzangseweg. Deze steek je over op het zebrapad, sla direct linksaf en volg de stoep. Steek de Graaf Willemlaan over en volg het geasfalteerde voetpad aan de rechterkant van de weg, voor Beuckenhaeje langs. Op de rotonde rechtsaf, de Beksiaan in, fietspad aan de rechterkant volgen. Vlak voor de spoorwegovergang de stoep rechts vervolgen, de spoorweg over. De weg langs de vaart oversteken en linksaf slaan.

2 Bij een houten brug rechtsaf de brug op en aan het einde gelijk rechtsaf de Ixialaan in, langs de Leidsevaart. De weg gaat over in een fietspad. Rechtdoor en fietspad met bocht naar links volgen, Groot Hoefbladlaan in. Meteen schuin rechts de stoep voor het gebouw volgen. Op de tweede driesprong van de stoep rechtsaf, voetpad tussen gebouwen volgen. Door een voetgangerssluis. Hier betreed je het terrein van de inrichting Vogelenzang.

3 Na de voetgangerssluis gelijk rechtsaf, asfaltweg. Op driesprong rechtsaf een klinkerweg op, richting Energiegebouw. Aan het einde een smalle weg met een bocht naar links volgen. Rechtdoor een graspad op, langs een haag. Volg het pad naar links, evenwijdig aan vaart. Aan het eind met een bocht naar links, omhoog, pad wordt verhard. Voor gebouw Zuidwijk, rechtsaf, klinkerpad en even verder asfaltweg. Op driesprong rechtsaf, klinkerweg. Volg de bocht naar links en direct daarna rechtsaf, schelpenpad langs gebouwen. Op zessprong linksaf, onverharde bospad langs gebouw. Op kruising van paden rechtdoor. Op een driesprong linksaf, over een veldje met metalen doelen. Op een driesprong linksaf. Op kruising met klinkerweg rechtsaf over een parkeerplaatsje en rechtdoor een klinkerweg volgen langs een vijver. Dan linksaf het voetpad langs asfaltweg op.

4 Voor gebouw 'Vogelenzang' weer linksaf, voor het gebouw langs. Meteen na het gebouw rechtsaf. Eerste weg rechtsaf, een klinkerweg op en meteen linksaf voor het gebouw Beukenhorst langs. Rechtsaf en gelijk linksaf de tuin in, langs de vijver (aan je rechterhand). Aan het einde van het pad rechtsaf en voor gebouw Lokhorst weer linksaf. De klinkerweg volgen, rechts van de kerk. Op driesprong rechtsaf tot brede asfaltweg. Deze volgen tussen gebouwen door (Medisch Centrum). In een bocht naar links, rechtsaf door een schuifhek, Watermuntlaan.

5 Watermuntlaan gaat over in de Amarylluslaan. De zijwegen negeren tot de Hondsdraflaan. Deze linksaf inslaan tot de kruising met de Narcissenlaan. Hier rechtsaf, de weg aan de linkerzijde blijven volgen (ook bij de vijver) tot drukkere weg (Zwarteweg). Deze oversteken en rechtdoor de Bijweglaan in. Deze volgen in een grote bocht naar rechts, zijwegen negeren, tot de Rijksstraatweg. Hier linksaf, de stoep volgen, voor een benzinstation langs.

6 Bij de hoofdingang van landgoed de Hartekamp linksaf een brede klinkerweg op. Meteen rechtsaf klinkerweg volgen tussen grasvelden door. Eerste weg rechtsaf en meteen linksaf een onverhard grindpad tussen bosschages in. Tweemaal op splitsing rechts houden en halfverharde weg volgen. Aan het eind op klinkerweg rechtsaf, door een schuifhek (indien gesloten dan is er rechts een kleine doorgang). Meteen linksaf, de stoep volgen van de voorrangsweg (Herenweg) voor het landgoed Te Manpad langs.

7 Voor de hoofdingang van het landgoed schuin links een onverhard pad op. Dit maakt een bocht naar links en rechts en komt uit op een asfaltweg, de Manpadslaan. Hier linksaf en laan volgen tot brug over de Leidsevaart. Deze oversteken en aan de andere kant Leidsevaartweg en spoorweg oversteken. Manpadslaan rechtdoor volgen.

8 Eerste weg rechts inslaan, een parkeerplaats op, rechtdoor tot einde, dan naar links en voor het informatiecentrum rechtsaf een klinkervoetpad op. Het pad maakt een bocht naar links. Bij asfaltweggetje rechtsaf, zijwegen negeren, voor het Huys te Leyduin langs, rechtdoor. Op driesprong rechts houden voor een houten huis langs, op volgende driesprong linksaf een half verharde weg volgen tussen bomen door. Op een kruising rechtdoor, een graspad op. Dit volgen, op splitsing linksaf en op kruising linksaf. Het graspad komt uit op een half verhard pad, dat kruist met een asfaltweg. Deze oversteken en het zandpad volgen dat langzaam omhoog loopt naar een torentje.

9 Voor het Belvédère rechtsaf, en achter het Belvédère rechtsaf het licht dalende pad tussen bomen door volgen. Voor bankje op viersprong rechtsaf, een schuin aflopend pad in, over een brug, zijwegen langs de beek negeren, rechtdoor het bospad volgen. Op driesprong rechtsaf, en meteen linksaf het bospad volgen, door een wandelsluis. Direct linksaf asfaltweg op en rechtsaf, fietspad Vogelenzangseweg. Deze bij zebepad oversteken en dan schuin rechts de asfaltweg tussen bomen volgen tot De Oase, de ingang van de Amsterdamse Waterleidingduinen. Bij de automaat koop je een toegangkaartje.

10 Na het wildrooster linksaf, bij P- 22010, een brede zandweg in, door een bos. Deze volgen, al slingerend en zijwegen negeren. Waar de zandweg afbuigt naar rechts, rechtdoor het zand-/graspad volgen langs de sloot. Een soort vallei. Waar het pad weer breder wordt en naar rechts buigt, meebuigen naar rechts. Op kruising linksaf, brede zandweg. Zandweg volgen langs hekwerk tot P-22011 bij uitgang 't Panneland. Hier linksaf, de Amsterdamse Waterleidingduinen verlaten.

11 De klinkerweg volgen langs uitspanning 't Panneland. De kronkelende asfaltweg volgen tot rechts een draaihek . Door het draaihek het landgoed Huys te Vogelenzang op en het zandpad langs de vaart volgen. Linksaf, een brede graslaan volgen. Deze gaat over in een zandweg en gaat tenslotte over in een asfaltweg. Deze volgen, links langs een huis, de buitenplaats Teylingerbosch.

12 Op kruising van asfaltwegen rechtsaf, de Tweede Doodweg in. Deze volgen, op afstand voor het Huys te Vogelenzang langs, tot een bordje Kerkpad aan je linkerhand. Hier linksaf door het klaphek. Het graspad volgen, dat naar rechts buigt. Bij een brug linksaf door een klaphek en over de brug recht op de kerk af. Het graspad komt uit op een betonnen weg. Hier linksaf, weer door een klaphek. Het voetpad volgen dat uitkomt op het kerkplein. Dit is het einde van de wandeling.

Praktische informatie

Start- en eindpunt

Kerkplein van de RK kerk te Vogelenzang

Openbaar vervoer

Bus 90 vanuit Haarlem, uitstappen halte Vogelenzang Dorp

Eigen vervoer

Parkeren op het Kerkplein of de weg ervoor, Deken Zondaglaan

Lengte van de wandeling

12 km

Honden

Niet toegestaan

Bijzonderheden

Toegangskaartje Amsterdamse Waterleidingduinen à € 1,50 p.p. uit automaat bij De Oase

Eten en drinken

De Wachtkamer, Leidsevaart 36, Vogelenzang, www.dewachtkamer.com

Pannenkoekenhuis de Oase, 1e Leijweg 9, Vogelenzang, 023-5846593

Boshut 't Panneland, Vogelenzangseduinweg 4, Vogelenzang, www.t-panneland.nl

Fotograferen

Alle terreinen van de geselecteerde GGZ-klinieken zijn opengesteld voor wandelaars. De meeste klinieken zijn nog als zodanig in gebruik.

Fotograferen op de GGZ-terreinen is niet toegestaan vanwege de privacy van de cliënten.

Achtergrondinformatie

Strak ontwerp

GGZ InGeest is tegenwoordig de toepasselijke naam van de regionale zorginstelling die de psychiatrische kliniek op de geestgronden van Vogelenzang beheert. De kliniek van christelijke origine is vergeleken met andere psychiatrische ziekenhuizen betrekkelijk jong. De bouw vond plaats tussen 1927 en 1939. Het complex is opgezet volgens een strak stedenbouwkundig ontwerp, zoals we dat ook wel kennen van stadsuitbreidingen uit die tijd (bv. Amsterdam-Zuid van Berlage). Het streng formele ontwerp van architect

Kraan bestaat uit een nog steeds herkenbare noord-zuid as tussen de watertoren in het noorden en het hoofdgebouw. Deze hoofdas kruiste bij de kerk met een oost-west as, maar die is nu niet meer herkenbaar. De paviljoens van het eerste uur liggen keurig op de hoofdas: Beukenhorst voor zestig 'onrustige' mannen en Lokhorst voor evenveel vrouwen. Tussen de kerk en de watertoren stonden nog twee paviljoens in symmetrie: Iepenhorst en Eikenhorst, deze zijn nu gesloopt. Kenmerkend voor de bouw op Vogelenzang zijn de rode daken, die het monumentale karakter van het complex versterken.

Commandocentrum

Het gebouwencomplex van de Stichting Vogelenzang was in mei 1940 nog maar net voltooid toen de oorlog uitbrak. In de beginjaren van de Bezetting ging alles zijn gewone gang op Vogelenzang, maar dat veranderde rond 1942. De Duitsers begonnen toen met de bouw van de Atlantikwall, enorme verdedigingswerken langs de Noordzeekust. Net als in Santpoort en Castricum moesten ook in Vogelenzang de patiënten worden geëvacueerd. De ruim 700 patiënten gingen vanaf station Vogelenzang per trein op transport naar Franeker en Ermelo. Zelfs de bedden, de meubels en al het personeel gingen mee. De paviljoens werden door Duitse officieren in gebruik genomen. Aan de Bekslaan werd een V1 lanceerinstallatie gebouwd.

Buitenplaatsen voor rijke Amsterdammers

Leyduin, Woestduin en Vinkenduin zijn de namen van drie aaneengesloten landerijen. Voornamelijk Amsterdamse families stichtten deze buitenplaatsen en woonden er voornamelijk in de zomer. De bekende families Van Loon en Van Gennep hebben op deze plek vertoefd. De Van Loons lieten rond 1800 op Leyduin een Belvédère aanleggen. Er kwam een stenen uitkijktoren op een heuvel hoog boven de Leybeek. Nu is het zicht op de laan al prachtig, destijds was het uitzicht schitterend, want toen kon je nog over de bomen heen kijken. Een latere bewoner was de bekende schrijver en politicus Jacob van Lennep, rond 1840 de initiator van de eerste waterleiding tussen Leyduin en Amsterdam.

Huis te Vogelenzang

Al in de late Middeleeuwen lag er aan de binnenduinstrand een enorm, langgerekt bos dat zich uitstrekte van Alkmaar tot Leiden. De heren van Brederode jaagden in deze contreien en in de 13e eeuw had graaf Floris V hier het jachtslot 't Huys te Vogelensang. Dit slot bestaat niet meer maar rondom de buitenplaats Teylingerbosch zijn de vormen van de oude slotgracht nog zichtbaar. Het huidige huis te Vogelenzang is een 17e eeuwse opvolger van het jachtslot.

Te gek om los te lopen

Deze wandeling maakt deel uit van de serie wandelroutes 'Te gek om los te lopen'. De wandelroutes leiden u over het terrein van psychiatrische ziekenhuizen en door de wijde omgeving. U vindt de routes verspreid over het land. Alle routes en teksten zijn samengesteld door Ruurd van der Loo en Rutger Burgers. In juni 2015 verschijnt bij uitgeverij Gegarandeerd Onregelmatig de wandelgids Te gek om los te lopen, waarin de meeste van deze routes zijn opgenomen. U kunt de gids verkrijgen via de boekhandel of bestellen via www.gegarandeerdonregelmatig.nl.

**DEZE WANDELING IS OPGENOMEN
IN EEN WANDELGIDS VAN
GEGARANDEERD ONREGELMATIG**

BESTEL DE MOOISTE WANDELGIDSEN OP WWW.GEGARANDEERDONREGELMATIG.NL

4 **Neem een abonnement!**
Meer dan 1500 wandelkaarten
www.wandelzoekpagina.nl/abonnement
voor slechts **€ 12,50**